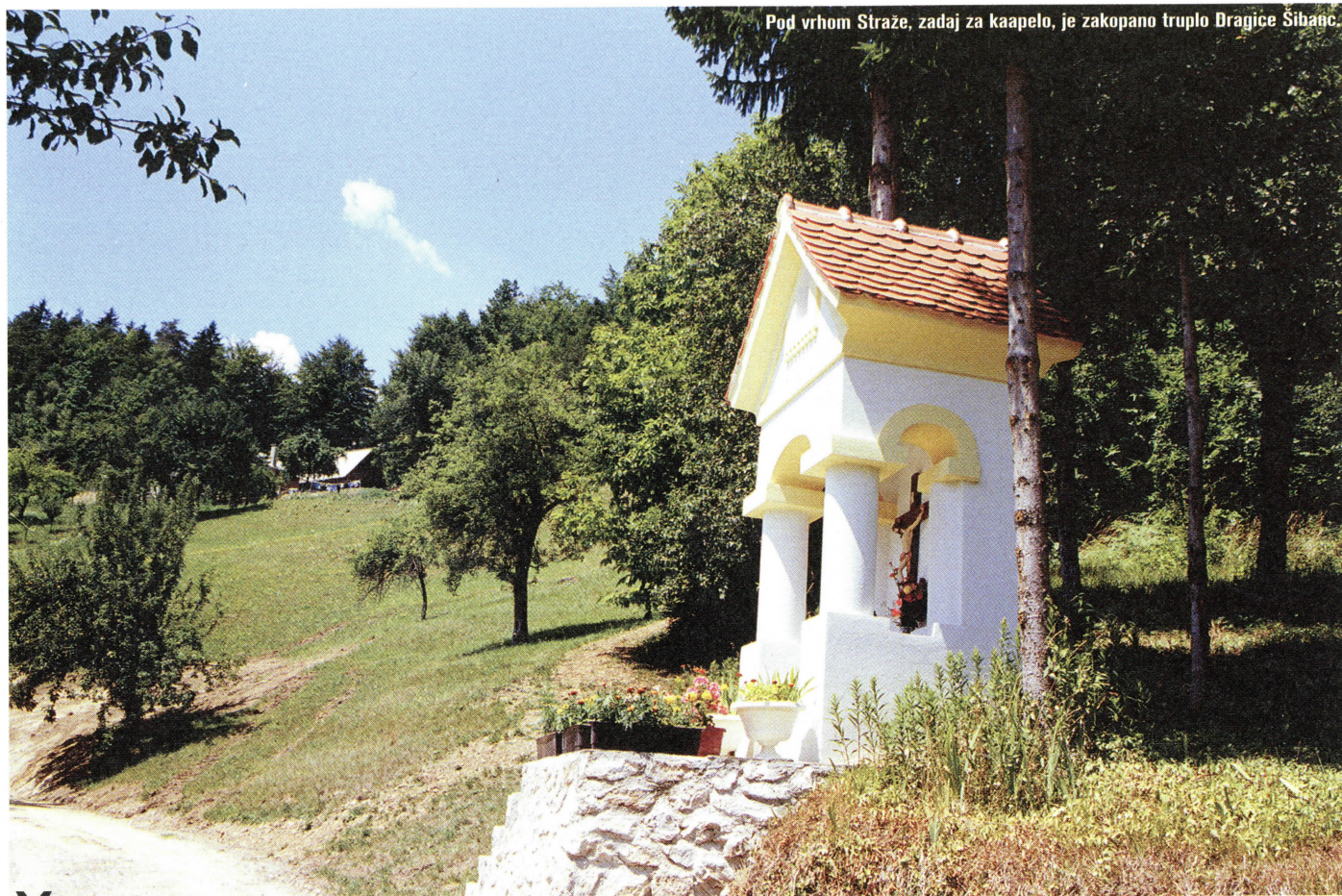

Pod vrhom Straže, zadaj za kaapelo, je zakopano truplo Dragice Šibanc.

Fotografiji: Ivo Zajdel

Žrtve frankolovskih partizanov

1. del

Dragica Šibanc je bila lepo dekle, stara je bila 22 let in v šestem mesecu nosečnosti, ko jo je skupina partizanov odvedla z doma v Belem Potoku pri Frankolovem. Ves teden so jo posiljevali na kmetiji Ravnak pod Kiselico, potem pa ubili in zagrebli na Straži nad Frankolovim.

Frankolovo, Nemci so ga imenovali Sternstein, leži 14 kilometrov severno od Celja, ob stari cesti Celje-Maribor. Znamenitosti tega kraja so: župnijska cerkev sv. Jožefa, kamor so shranili oltar in slike iz Žičke kartuzije ob njenem razpustu, podružnična cerkev Svete Trojice na Gojki z dvema baročno slikovitima cerkvenima stolpoma, stari grad Lindek in

Faberjeva graščina. Zadnji lastnik Faberjeve graščine Anglež Faber je okolično uredil po svojem okusu. Graščinski park je pridobil travnato teniško igrišče, Tajhti, močvirje ob potoku Jesenica, pa poleti ribnike in pozimi drsališče. Izvir izpod Konjiške gore ob potoku Tesnica, ki so ga domačini imenovali Toplica, je ogradil in naredil mali bazen za kopanje. Izvir 60 sekundnih litrov danes služi Celjanom za pitno vodo; takrat ko je bil prirejen za kopanje, je imel najbolj čisto kopalno vodo v Sloveniji, saj se je voda zamenjala vsake pol ure.

Idiličnost kraja

V začetku druge svetovne vojne je lastnik Faber dvorec zapustil in se zatekel domov v Anglijo. Nemci so dvorec zaplenili in naselili vanj graškega Avstrijca, oskrbnika Trencka z družino. Pozneje so naredili iz dvorca policijsko utrdbo. Pred koncem

vojne je Trenck graščino zapustil in na nekaj tovarnjakih odpeljal dragocenosti dvorca. Dokončno pa so graščino osiromašili domačini po koncu vojne. Socialistična Jugoslavija je nemško zaplembo nadaljevala, Angležem pa kot dobrim zaveznikom iz Vetrinja plačala polno odškodnino.

Idiličnost kraja, ki se je poleg Angleža Faberja zarezala v srce še dr. Stanetu Vrhovcu iz Celja (bil je nekaj let zobozdravnik na čezoceanskih ladjah), g. Klincu, učitelju iz Vojnika (napisal je 20 strani dolgo pesnitev o Frankolovem) in dr. Jožetu-Pepiju Kotniku, univerzitetnemu profesorju iz Zagreba, tvorijo južna pobočja masiva Konjiške gore, Stenice, Male gore, Kiselice, Grebena in Lindeka. Pestrost te idilike pa povečujejo potok Tesnica s svojo sotesko, Visoke vode s slapom, vinogradniške lege pod Konjiško goro, ki v svojih nedrjih skriva jeze-

ro z zmajem, ter sadjarsko živinorejske lege Podgore pod Kiselico.

Dragica Šibanc

Nemška okupacija in partizani tenci so tudi temu kraju zapustili boleče in nezaceljene rane.

Štefka Šibanc: "Bili smo kar velika družina z osmimi otroki. Naš dom - družinska hiška v zaselku Beli Potok pod Lindekom - stoji na samem. Moja sestra Dragica je bila med vojno otroška negovalka. Hodila je po vsej Sloveniji, saj so jo poklicali povsod tja, kjer so jo potrebovali.

Septembra 1944 je prišla domov na dopust. Bila je v šestem mesecu nosečnosti in je mami povedala, da se bo poročila takoj, ko bo njen izvoljenec imel čas. Nekega dne so ji sporočili, da ima na pošti telegram. Z veseljem se je odpravila ponj. Še bolj pa se je razveselila vsebine, saj ji je njen izvoljenec spo-

ročil, da naj se za drugi teden pripravi, da se bosta poročila. To je zaupala tudi svoji prijateljici Tanji Šnabl, ki je bila takrat poštna uradnica, in tako sta veselje delili. Njen izvoljenec je bil Karl Vaupotič, doma iz Kamnika, takrat komandir žandarmerije oziroma policijske postaje.

Še isti večer je bilo veselja konec. Ponjo so prišli terenci Vinko Mrzidovšek, Edvard Skaza, Rudi Petre in Rudi Selčan. Ker so se poznali, sta jih mama in Dragica spraševali, zakaj mora iti z njimi in za kako dolgo. Odgovorili so, da bo morala iti na osvobodeno ozemlje v Belo krajino, kjer tudi partizani rabijo otroške negovalke. Za tako dolgo pot naj se dobro obuje in obleče in da bodo počakali, da si pripravi prtljago.

Čez pol ure so z Dragico odšli. Videli je nismo nikoli več. Bila je stara 22 let, bila je šest mesecev noseča in bila je čedna. Vsi smo jo imeli radi, saj je bila pristrčna in ljubezniva sestra in hčerka.”

Grozote pri Ravniku

“Po koncu vojne smo izvedeli, kaj se je z njo zgodilo. Mama je srečala bivšega partizana Vlada Ulipija in ga vprašala: ‘Vlado, kje je moja Dragica?’ ‘Ne vem,’ je odgovoril. Čez nekaj časa pa sem od njega dobila fotografijo, na kateri je Dragica z brzostrelko v roki, v družbi Valdija Borovnika, poznanega vosovca iz Podgore /domačini s Podgoro imenujejo območje na južnih pobočjih gore Kislice, gre za razloženi naselji Lipa in Selce, op. p./

Rabila sem veliko let, da sem izbrskala resnico o smrti moje sestre. Hodila sem od hiše do hiše in spraševala in spraševala. Izvedela sem skoraj vse. Dragico so še isti večer odpeljali na uro hoda oddaljeno kmetijo Ravnak /v *Atlasu Slovenije* Ravnak, op. p./ na Podgoro. Tam so jo v njihovi kleti, ki je od domačije oddaljena okoli sto metrov, zadrževali ves teden. Takoj na začetku je nastala tudi fotografija, kjer v družbi z partizanom Valdijem Borovnikom drži njegovo brzostrelko.

Čez kak dan so jo začeli posiljevati. Nekaj dni jo je posiljevalo 13 moških, z domačimi fanti vred. Čez kak

Avtor Janez Črnej kaže kraj, kjer je v pobočju Kislice Ravnjakova domačija; tam so mučili Dragico Šibanc.

teden pa so se odločili, da jo ubijejo. Odpeljali so jo na bližnjo travniško jaso, kjer je partizanka Slavica Gorenšek zahtevala, da jo morajo ustreliti v pankrta, v trebuh torej in nikamor drugam. Tako so tudi storili in jo umirajočo pustili v strašnih bolečinah. Naslednji dan jo je moral Zarigelsekov fant iz Verpet, ki je pri Ravnjaku služil, na lojtrskem vozu odpeljati. Kje je pokopana, pa še danes ne vem. Gospod Črnej, lepo vas prosim, pomagajte mi najti njen grob. Imela sem jo preveč rada in bi ji pred smrtjo rada prižgala svečo na njenem grobu. Njen izvoljenec Karl Vaupotič je padel kot nemški vojak konec novembra 1944.”

Partizanski umori

“Partizani terenci so pri Ravnjaku na Podgori ubili tudi neko 40-letno Rusinjo in njenega 17-letnega sina, ki sta z avtobusom iz Maribora prišla na Frankolovo, da bi šla k partizanom. Partizani so tako kot pri pohorski aferi posumili, da sta vohuna. Fant, ki je

bil partizanska zveza, ju je s frankolovske avtobusne postaje pospremil na Podgoro do Ravnjaka in tam sta izginila. Ta fant je še dolgo nosil ročno uro, ki jo je bila nosila Rusinja.

Po Ivana Medveda, gostilničarja iz Verpet, je prišla ista skupina teren- cev. Odpeljali so ga pozimi, in to kar v spodnjih hlačah in copatah. Peljali so ga v Trnovlje pri Socki do neke hiše, kjer so imeli veselico. V sadovnjaku pri hiši so ga privezali za deblo, sami pa so šli popivat in veseljačit. Medved je dolge ure klical na pomoč, se jokal in prosil. Toda harmonika je vpitje preglasila. Mraz in smrt pa sta zavladata tudi v sadovnjaku. Medveda so pokopali kar v vodni strežnici ob kolovozu Zabukovje-Trnovlje. Njegova žena je po vojni odkrila njegov grob. Na skrivaj ga je dala odkopati in prepeljati na pokopališče Frankolovo. Takrat je tudi ugotovila, da so žrtvi v kolenih odsekali obe nogi. Ta skrivni pokop so spremeljale samo solze in jok najbližjih.

Dragica Šibanc s svojim krvnikom Valdijem Borovnikom. Partizani so jo slikali tik po ugrabitvi.

Jože Falnoga iz Verpet je bil prisilno mobiliziran v nemško vojsko. Neko poletje je prišel na dopust. Domačim je pomagal pri košnji. Imeli so travnik pod vasjo Bukovje, tam kjer stari kolovoz za Črešnjice ob malem potoku, ki teče izpod Bukovja, zapusti gozd in se začne vzpenjati po brežini proti bukovski kapeli. Tam ob robu gozda so ga partizani ubili in tudi zakopali.

Partizani so nekoč ujeli nemškega vojaka. Ker niso marali ujetnikov, so ga zvezali in vrgli čez skalovje na južni strani gradu Lindek. Lisice so nato raznosile njegove ostanke.”

Skozi pekel Teharj

“Partizani so nas že 10. 5. 1945 aprili na Teharje. Tam so ubili tudi našega očeta Rudolfa Šibanca, ki so ga zelo sovražili, ker je kot komandir ‘wehrmannschafta’ z Dolenjske prinesel poln nahrbtnik knjig *Črne bukve* in jih nekaj razdelil ljudem.

Po nekaj mesecih so nas izpustili. Še do danes nimamo nobenih dokumentov o naši krivdi. Na Teharjih smo doživljali izredno poniževanje. Aluminijaste posode za hrano so nam stržarji pred obrokom metali v skupno straniščno jamo, kamor smo morali potem ponjo, da smo dobili obrok.

Zaprli smo bili v baraki A skupaj z Milo Perc iz gostilne Engelberg v Celju, z go. Rezi Topolšek iz Slovenskih Konjic, go. Zotl iz Slovenskih Konjic, go. Hofbaver s hčerko iz Celja, z Mici Špeglič iz Celja, z go. Marković iz Poljčan, g. Klincem iz Dobrne, go. Belak iz Vojnika, sestro od Kovača iz Arclina, go. Henigman iz Celja, 80 let staro go. Marijo Weis in njeno sestro, veliko pa je bilo tudi kočevskih Nemcev.

Stražarji, za katere nismo bili ljudje, pa so bili partizanka Melita, Ciril Špes-Čiro iz Trnovelj, Jernej Gmajner-Luka, rdečelasec iz Vojnika, partizanka Marija Drvarič iz Murske Sobote, ki je bila trgovska pomočnica pri Sodinovih na Frankolovem. Iz taborišča Teharje sem prišla jeseni 1945 domov.”

Tako mi je pripovedovala Štefka Šibanc iz Belega Potoka.

Konec prihodnjic
Janez Črnej